עיקבי נימהון ש"מ מלתחת רבי ש"מ ואלא הא דתניא [א]נזיר שגילחוהו לסטים וישיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ליסתור כגון שגילחוהו אחר מלאת ומני רבי אליעזר היא [ב]דאמר כל אחר מלאת ז' סותר מ"ט דר"א יליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה מה תגלחת טומאה שבעה אף תגלחת טהרה שבעה וקים להו לרבנן כל ז' יומין אתיא מזייא כדי לכוף ראשו לעיקרו: נזיר שגילח בין בתער בין בזוג או שסיפסף כל שהוא חייב: ת"ר [ג]תער [ד]אין לי אלא תער [ה]תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל [ו]קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר תער אין לי אלא תער מירט תלש סיפסף כל שהוא פטור והכתיב קדוש יהיה למימרא דאם גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ול"ת תניא אידך תער אין לי אלא תער תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל [ז]לא יעבור על ראשו ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל תער לא יעבור על ראשו לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה [ח]שיהיה בתער ללמדו ממצורע אי אפשר שאין

ש"מ מלתחת רבי והא סברא הוא במידי דתניא: [ב] **ותו מדלגבעי סגיא דיקניהון.** כי היכי דליתמוז דרדקיא ובתר הכי חיורי [ג]דיקניהון מתלבנים עיקבי שערי זקנם ש"מ דמלתחת רבי. ומאי דקא קדיש האי נזיר שקלוה מייה ואיבעי ליה למיסתר ולמימני נזירות אחרת כי היכי דליקדוש שיער: **אלא הא דסגיא נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר.** ואמאי אינו סותר ליסתור דהא אמרינן דמלתחת רבי ושקלוה מייה לההוא שיער דאקדיש [ג] שלא לגלח עד סוף נזירותו: לעולם מלתחת רבי והכא במאי עסקינן כגון שגילחוהו אחר מלאת ל' [ד]לנזירותו קודם שהספיק לגלח. והא מני ר' אליעזר היא דאמר לעיל בפ' מי שאמר הריני נזיר מגלח (דף טז:) דכל אחר מלאת ז' סותר שאם נטמא יום ק"א ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא ז' לאחר תגלחת כי היכי דבתוך אלו ז' ימיס תירבי מזיא כי היכי דתיהוי כדי לכוף ראשו לעיקרו והכא נמי הואיל דפשו ליה כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלום אלא מיד מגלח: **מ"ט דר' אליעזר.** דאמר כל לאחר מלאת ז' ימיס סותר ותו לא בשלמא כי נטמא לאחר מלאת דסותר ז' כנגד ז' ימיס שמונה בהן ג' וז' ומגלח בשביעי כדתניא לקמן (דף מד:) תגלחת הטומאה כילד מזה בשלישי ובז' [ומגלח בז'] כדכתי' וביו' השביעי יגלחנו: **מה תגלחת טומאה.** לאחר שנטמא מגלח לאחר ז' וכדפרישית אף תגלחת טהרה לאחר מלאת אינו צריך למנות אלא ז' לאחר תגלחת כדי שיהא יכול לגדל קצת שיער בתגלחת טהרה. וקודם מלאת לא מיתוקמא משום דקודם מלאת סותר ל' וכדפרשינן בפירקא לעיל (ד' ו:) לדברי ר' אליעזר התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר אלא כל אחר מלאת נטמא או נתגלח לגמרי אינו שיער בלל סגי ליה בתגלחת כל דהו ואמור רבנן כיון דבהגך ז' ימיס גדלא מזיא כדי לכוף ראשו לעיקרו סגיא ואילו הכא כיון דשיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו צריך ליסתור כלל ומגלח לאלתר ומביא קרבנותיו ומותר ביין: **אלא.** שיער בסמוך לבשר אבל לא עקרו לגמרי כדי שיעקרו נראה: **מירטו.** דעקרו לגמרי ממקום גידולו: **סיפסף.**[ז] כמו סוף: **ת"ל קדוש יהיה.** שלא ישיריו בשוס דבר ויניחנו לגדל פרע: **והכתיב (אומר) קדוש יהיה גדל פרע.** דמשמע קדוש יהיה שלא [ה]יסירנו בשוס דבר להכי כתב קדוש[ג]: **למימרא דכי גילח לו בתער קאי עליו בעשה ול"ת.** דמשמע קדוש יהיה שלא יעבירנו בתער ולאו הכא מכלל עשה עשה: **אלא מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור על ראשו.** לרבות (ג) המעבירין: **ומאחר שסופינו לרבות כל דבר.** המעביר כדכתיב לא יעבור מה ת"ל תער: **לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה.** של טהרה לאחר תשלום ימי נזירות שיהא בתער לפי שלא כתב אלא וגילח את (ד) שער ראש נזרו לכך כתב לך תער כאן שאינו צריך [ו]ללמדך שאותה תגלחת לא תהא אלא בתער: (ה) **נלמדו ממצורע אי אפשר דאין דנין קל מחמור להחמיר עליו.** דמצורע הוי חמור לפי שהוא צריך לגלח את כל שערו כדי שיהא כל בשרו [ז]בתגלחת מה שאין בנזיר:

ואין

לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצצו לגמרי מעיקרו אבל בקוצץ מעיקרו לגמרי כעין תער איכא לאו בכל המעבירין כדתני בריית[14] דלא פליגי אהדדי אבל ניחא ליה להאי תנא למימר קדוש יהיה גדל פרע דמייה שמעינן איסור אינו[15] קוצץ לגמרי מעיקרו: **רבי** יונתן אמר אין כו' **תלש סיפסף פטור.** דין כי נמי תלש מעיקרו דין אינו תלש[16] מעיקרו אינו עובר כלל אפי' כעין תער אלא בתער ולא בשאר מעבירין וכן משמע הסוגיא דלקמן דלר' אליעזר נזיר אינו חייב בשאר מעבירין א"כ [אנו] זקוקין לומר דאב מהנך אית ליה הכי ולכולהו שאר תנאי אמרי דמיחייב בשאר מעבירין א"כ ר' יונתן הוא דסבר הכי: **והכתיב** קדוש יהיה גדל פרע. ומשמע דאיסור עשה מיהא איכא [ט]במעבירין ומשני דכי מגלח בתער ראשו[17] לאו ועשה אבל שלא בתער גם כי גילח הכל ליכא לאו ולא עשה: **כל שהוא.** פירוש אפי' שער [אי]: ת"ל לא יעבור על ראשו. לרבות כל המעבירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרו[18] משרשו לגמרי ותנא דמתני' נמי ס"ל כהאי תנא וכת"ק דר' יונתן: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר. אפילו שאר מעבירין [כ]: מה ת"ל תער. [תימה לימא][19] לאשמועינן כעין תער [ל]לרבות[20] משחית וכו': **לפי** שלא למדנו תגלחת האחרונה שיהא בתער וללמדו ממצורע אי אפשר שאין לומדין קל מחמור להחמיר עליו. ולקמן ילפינן מהיכא פשיטא להאי תנא דתגלחת מצורע בתער והא לא כתיב תער בפירוש: (מ) **שאין** דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שטעון תגלחת כל שער גופו דכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וגו' תאמר בנזיר שהוא קל שאינו צריך לגלח אלא ראשו דכתיב בהדיא בקרא ולכך לא יטעון תער [לכך] כתיב תער לא יעבור ואם אינו ענין לאיסור העברה שבתוך

נזירותו דהא [כ] [אינו] בכל המעבירין לקי תניהו לענין תגלחת למצות תגלחת של סוף נזירותו דאינו אלא בתער:

רבי

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פ"ו מהל' מזירות הלכה ג ופ"ה שם הלכה יא:

מז ב מיי' פ"ה מהלכות מזירות הל' יא סמג לאוין רמג:

מח ג מיי' פרק ח שם הלכה ו:

נוסחת הריב"ן

[ג] עיקר דיקניהון: [ד] לתקדים הס"ד: [ג] ל' יוס: [ד] שאתך לאם השער כל שהוא ומשמע ספסף כמו סוף: [ה] ישירנו: [ו] (לנמדך) ליתא בכ"י: [ז] כל בשרו כלנעא מה שאין כן בנזיר:

מוסף רש"י

מירט. סיכה הממרטת את השער ועוקרתו מגידולו (מאירי בשמו).

פי' הרא"ש

עיקרי זקניהן לבנים ש"מ מלתחת רבי: ולסתור דהא סל"ד מלתחת רבי. כלומר דהא ק"ל מלתחת רבי דכך עלתה המסקנא: כל אחר מלאת ז' סותר. לאו דוקא סותר אלא צריך להמתין עד שיזו עליו ג' וז': אף תגלחת טהרה ז'. אם גלחוהו לסטים לאחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו משהא תגלחתו ז' ימים: וקים להו לרבנן דכל ז' יומין אתיא מזיא לכוף ראשו לעיקרו כי גלחוהו אחר מלאת נמי כיון ששיירו בו לכוף אינו סותר אבל לרבנן דאם נטמא אחר מלאת סותר ל' יום כדאיתא לעיל פ"ג. א"כ בתגלחת דלאחר מלאת נמי אי הוה יליף מטומאה דאחר מלאת הוה בעי ל' יום. הלכך אוקמה כר' אליעזר. נזיר שגלח בין בזוג בין בתער או שסיפסף בידו (שפסוף) והשיר שערות חייב כדפ' בגמ' לא יעבור לרבות כל המעבירים: תלש מרט שפסף. תלש ביד מירט בסם שפסוף ביד והעביר השער. ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שעבר על מצות עשה שצוה הכתוב לגדל שער ולא להעבירו: למימרא דכי גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ולא תעשה. אבל בשאר נטילת שער אפי' עשה אין בו. ומתני' דמחייבה מלקות לכל המעבירים דלא [כחד] מהני תנאי דלר' יאשיה עשה הוא דאיכא בשאר מעבירים ולר' יונתן אפי' עשה ליכא. א"נ כבעין תער מודו דלקי בכל המעבירין והכא פליגי כששייר מן השער קצת ואין בהם כדי לכוף ראשו לעיקרו: מה ת"ל תער לכתוב לא יעבור שער ראשו: ללמדו ממצורע א"א. ולקמן מפרש מהיכן קים לן תער במצורע:

מסורת הש"ס

[ט] [בעיל טז: לקמן מז. סב.:], [ג] שייך לע"ל, [ג] [במדבר ון], [ד] גי' ל"מ כל [וכ"ה בכ"י], [ה] שייך לדף מ.,

תורה אור השלם

1. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' למגלחת המחרוטה שהיא בתער דללמדו: (ב) רש"י ד"ה והכתיב וכו' קדוש יהיה למימרא כל"ל והל"ל: (ג) ד"ה מגלח וכו' לרבות שאר כל המעבירין: (ד) ד"ה לפי וכו' וגילח את ראש נזרו כל"ל ותיבת שער נמחק: (ה) ד"ה דללמדו וכו' מה שאין כן בנזיר:

גליון הש"ם

גמ' אין לי אלא תער. עיין סוטה דף טז ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוד"ה עיקבי וכו' אין סוף המר הכתוב. תיבת הכתוב נמחק וכ"כ הסמוך לבהמה. מ"מ: ב) ד"ה ומאי טעמא דר"מ דאי אלעזר. תיבת אלעזר נמחק וכ"כ תגלחוהו: ג) ד"ה וקים להו וכו' אלא כדי לכוף לכך כל"ל: ד) בא"ד דתוך מלאת סותר שלשים כל"ל: ה) בא"ד אבל לרבנן ודאי כיון דנטמא אבל לרבנן דאמרי דתגלחת לא מעכבא כל"ל: ו) בא"ד הוו ילפינן כל תגלחת דטומאה. תיבת דטומאה נמחק וכ"כ בא"ד וכגון שגלחוהו ביום ל"ג או ל"ג אמרו. תיבת ביום עד אמרו נמחק. וכ"כ ב' ימים או ג' ימים אחר מלאת דמודו רבנן כל"ל. מ"מ: ח) בא"ד ושמע י"ל דמודו כעין. תיבות דמודו כעין נמחקו וכ"כ דמיירי כאן כל"ל: ט) בא"ד אבל לרבנן דאמרי דתגלחת לא מעכבא כל"ל: י) ד"ה והכתיב וכו' מיהא איכא בשאר מעבירין כל"ל: כ) ד"ה ומאחר וכו' אפי' שאר מעבירין. כאן הס"ד ואמ"כ מה"ד מה ת"ל תער: ל) בא"ד לאשמועי' כעין תער לרבות. תיבת לרבות נמחק. וכ"כ וי"ל דא"כ לכתוב משחית כל"ל. ועי' מ"מ ודו"ק: מ) ד"ה שאין וכו' שבתוך מיהומו דהא מיהו. תיבת מיהו נמחק וכ"כ אפילו:

הגהות התוספות

1. ל"ל כלומר סתיבה. 2. ל"ל לא בעינן בשעת תגלחתו כו'. 3. ל"ל דילפינן. 4. תיבת סתם נמחק. 5. ל"ל דתגלחת. 6. ל"ל טטומאה. 7. ל"ל בתה. 8. ל"ל אא"כ. 9. ל"ל דמודו כאן אחר כו'. 10. ל"ל אם. 11. ל"ל ז'. 12. ל"ל כדי לחזור ולגלח. 13. ל"ל מיהו לשנה. 14. ל"ל בתיקון בריית. 15. ל"ל אף אם אינו. 16. ל"ל תולש. 17. ל"ל איכא לאו ועשה כו'. 18. ל"ל דעוקרו. 19. תיבות תימה לימא נמחק ול"ל דאי. 20. ל"ל לכתוב.